

Biblioteka grada Beograda

I Z V E Š T A J

o radu Biblioteke grada Beograda u 1978. godini

Beograd, februar 1979.godine

I POLAZNE OSNOVE I GLAVNI PRAVCI DELOVANJA BIBLIOTEKE

Rad Biblioteke grada Beograda u 1978. godini odvijao se u okviru utvrdjenih ciljeva u Programu srednjeročnog razvoja, a na osnovu godišnjeg plana rada Biblioteke.

Rezultati i uspjesi, koje je Biblioteka grada ostvarila u protekloj godini, sastavni su deo ukupne kulturne politike grada na osnovama samoupravnog interesnog organizovanja i otvorenog procesa udruživanja kulture i rada. Jačanje društvenog položaja knjige i njenog uticaja na formiranje samoupravne socijalističke svesti u osnovi je delokupne aktivnosti Biblioteke, izgradjivanja i prilagodjavanja sistema i načina njenog rada savremenim zahtevima i potrebama kulture, nauke i obrazovanja. Planiranje i programiranje su postala bitna obeležja razvoja bibliotekarstva u našem gradu, a time i Biblioteke grada Beograda kao matične i naučno-popularne biblioteke u regionalnom sistemu udruženih biblioteka. Otuda se njana aktivnost iskazuje kako na ostvarivanju tekućeg programa, tako i na koncepcijskim i trajnim zadacima.

Otvaranjem procesa slobodne razmene i udruživanja rada stvaraju se bitne pretpostavke za uspostavljanje novih odnosa unutar samog bibliotečkog sistema, za izgradjivanje jedinstvenog bibliotečko-informacionog sistema u gradu i neposrednije povezivanje i uključivanje bibliotečkog rada u rokove samoupravnog, društvenog, privrednog, naučnog, kulturnog i obrazovnog života i razvoja Beograda.

Jedinstvena ocena bibliotečkog rada u celini, a i Biblioteke grada Beograda, može se iskazati kao rad na izgradjivanju jedinstvenog sistema i stvaranju uslova za veću komunikativnost knjige, za šire afirmisanje i jačanje onih vrednosti u bibliotečkoj praksi koja se zasnivaju na interesima i potrebama korisnika knjige.

Polazeći od ovako opšteprihvaćene orijentacije, u osnovi rada Biblioteke grada u 1978. godini bili su sledeći programski ciljevi i zadaci:

1. Razvijanje sistema i organizacije rada na osnovama Zakona o udruženom radu, Zakona o bibliotečkoj delatnosti, Zaključaka Gradskog komiteta Saveza komunista Beograda o društvenom položaju knjige, Programa Samoupravne interesne zajednice kulture Beograda i jedinstvene osnove i ciljeva udruživanja narodnih biblioteka.

2. Razvijanje i jačanje samoupravnih i dohodovnih odnosa kao bitne pretpostavke prevazilaženja ostataka budžetsko-administrativnih odnosa i mentaliteta rada, unapredjenje tehnologije, organizacije i kulture rada; razvijanje kolektivnosti i jedinstvenog procesa rada; šire afirmisanje onih vrednosti koje se zasnivaju na radu i rezultatima rada.

3. Bogaćenje knjižnih fondova Biblioteke grada naučnom literaturom, dečijom knjigom i posebnim zbirkama; Usavršavanje tehnologije i organizacije rada na obradi knjige u cilju skraćivanja puta knjige od nabavke do korišćenja; uvodjenje posebnih bibliografija u cilju pravovremenog i celovitog informisanja čitalaca o prinovljenim knjigama i mogućnostima njihovog korišćenja.

4. Intenziviranje i osavremenjvanje rada sa korisnicima proširivanje otvorenog pristupa knjizi, praćenje interesovanja korisnika, uskladjivanje nabavne politike i strukture fondova sa potrebama čitalaca, uvodjenje rada sa čitaocima, razvijanje prakse direktnih informacija o knjizi i mogućnosti da se pruzibine ne izvrše dopisnim putem i telefonom, ispitivanje mogućnosti ućlanjenja u biblioteku dopisnim putem i drugo.

5. Proširivanje i intenziviranje kulturno-propagandne i informativne delatnosti u cilju popularizacije i jaćanja idejnih i drugih vrednosti knjige; orijentacija na neposrednije kontakte sa sredstvima javnog informisanja i nastojanje da se razvije i afirmiše otvoreni sistem kulturno-obrazovnog rada Biblioteke i neposrednije cena delatnosti sa tokovima društvenog, naućnog i kulturnog razvoja grada.

6. Proširivanje programa izdavačke delatnosti; sagledavanje potreba i mogućnosti da se u skladu sa ulogom Biblioteke grada kao zavičajne i matične biblioteke, razvije specifičan vid izdavačke delatnosti na stručnom planu.

7. Izgradjivanje imesta i uloge Biblioteke grada kao naučno-popularne biblioteke u sistemu udruženih biblioteka Beograda i šire; ostvarivanje funkcije matičnosti preko svih svojih odeljenja i zajedničkog odeljenja matične službe u okviru udruženih biblioteka.

8. Ostvarivanje neposrednije saradnje sa Narodnom bibliotekom Srbije, Univerzitetskom bibliotekom, Bibliotekom Srpske akademije nauka, sa pojedinim bibliotekama u unutrašnjosti, i drugim kulturnim, obrazovnim, naučnim, društvenim organizacijama kulturnim i naučnim radnicima, stručnim udruženjima i društveno-političkim organizacijama.

9. Pokretanje inicijative i rad na programu udruživanja rada i sredstava sa izdavačkim preduzećima; nastojanje da se u Biblioteci grada, pored izdavanja knjige stvore mogućnosti pravovremene informacije o najnovijim izdanjima naučno-popularne knjige i kupovine takve knjige po povoljnoj ceni.

10. Oživljavanje ideje da se u Pionirskom gradu formira ogranak dečije biblioteke, odnosno Centar dečije knjige kao mogućnosti da se razvijaju komplementerne vrednosti dečije knjige i jača ljubav prema knjizi, ostvarivanje instruktorski rad i stalno unapređuje kultura rada sa dečjom knjigom, a time i kultura čitanja.

11. Obnavljanje zastalih radova na adaptaciji zgrade Biblioteke grada u Knez Mihajlovoj br. 56 i ispitivanje mogućnosti da se dobiju novi prostori za razvijanje i unapređjivanje delatnosti Biblioteke za izdvajanje i kompletiranje Fonda umetnosti, ponovno otvaranje čitaonice i objedinjavanja Fonda dečije knjige, (dvorišna zgrada podrumske prostorije u Zmaj Jovinoj).

Pored ovih osnovnih pravaca angažovanja i rada Biblioteke grada u proteklom izveštajnom periodu, sadržaj rada Biblioteke ispunjava i niz drugih značajnih inicijativa, naročito na planu stručnog usavršavanja rada Biblioteke i njenog uključivanja u jedinstven informaciono bibliotečki sistem. Zakonom o bibliotečkom

tečkoj delatnosti i podzakonskim dokumentima, otvoren je i pospešen proces standardizacije i usavršavanja tehnologije i organizacije rada u celokupnom sistemu bibliotečke delatnosti. Preko matičnog odeljenja Biblioteke grada je pokrenula inicijativu permanentnog obrazovanja bibliotečkih radnika. Prvo savetovanje o izgradjivanju jedinstvenog sistema prikupljanja zavičajne gradje u Biblioteci grada, potvrdilo je svu korisnost ovakvih savetovanja. U toku je priprema savetovanja o obrazovanju kadrova u bibliotečkoj i izdavačkoj delatnosti, o mestu i ulozi dečjih biblioteka u sistemu obrazovanja, a radi se i na pripremi medjugradskog savetovanja sa temom "Mesto i uloga gradskih biblioteka u regionalnom sistemu", na kome bi se sagledala i razmenila iskustva razvijenih bibliotečkih centara u zemlji. Samoupravna interesna zajednica kulture podržala je projekat Republičkog zavoda za praćenje kulturnog razvoja koji uključuje i praćenje i obradu interesovanja korisnika knjige na području beogradskih biblioteka. Ovo treba da preraste u stalan sistem. Takodje, se zajedno sa Komisijom SIZ-a kulture Beograda za saradnju sa radnim organizacijama, radi i na elaboriranju jedinstvenog programa saradnje sa radnim organizacijama i ispituju mogućnost formiranja jedinstvenog kulturnog i informaciono-propagandnog centra za udružene biblioteke Beograda. U toku je Akcija zajma i otkupa knjiga i ispitivanje mogućnosti da se preko ove dugoročne akcije ne samo otkupe knjige, već postignu drugi veoma značajni efekti na planu funkcionalnog udruživanja Biblioteke grada i opštinskih narodnih biblioteka (jedinstven program kulturnog i informativno-propagandnog rada, uključivanje u program umećnog i stručnog obrazovanja, jedinstvena nabavna politika, udednačavanje i specijalna podela fondova, uvodjenje pokretnih fondova knjiga i bibliobusa putem kojim bi se objedinio rad na požajmljivanju i prodaji knjige u radnim organizacijama i drugo.)

II STANJE FONDOVA, PROSTORNI I DRUGI USLOVI RADA BIBLIOTEKE

Opšta karakteristika smeštajnih i drugih uslova rada Biblioteke je krajnje skučenost prostora što otežava brže unapređenje tehnologije i organizacije rada kao i mogućnost razvijanja knjižnih fondova i povećanje broja korisnika. Prosečan porast knjižnog fonda iznosi godišnje 18.000 knjiga, za šta je, po usvojenim standardima potreban prostor od 2 cm. po knjizi, odnosno 50 m² godišnje. Prostori za smeštaj knjiga su istovremeno magičini i radni prostori sa 5 m² po radniku. Pored toga, Biblioteka grada Beograda i njeni fondovi smešteni su u tri zgrade (Zmaj Jovina br. 1, Dom Sindikata, i Moše Pijade br. 12) što samo po sebi otežava da Biblioteka deluje i razvija se kao jedinstvena tehnološka, organizaciona i programska celina. Sve to usporava priliv, obradu i izdavanje knjiga, smanjuje vek trajanja i u krajnjoj liniji dovodi u pitanje izvršenje osnovnog zadatka Biblioteke, kao otvorene naučno-popularne biblioteke.

Biblioteka raspolaže velikim brojem publikacija, ali tome nije prilagodjena mogućnost većeg korišćenja knjige i razvijanje drugih aktivnosti. U fondovima Biblioteke grada Beograda, zaključno sa 1978. godinom, nalazi se 352.897 knjiga od čega 88.324 naslova. Od ukupnog broja knjiga na dečji fond otpada 110.705 inventarnih jedinica. U periodu od 1974-1978. godine nabavljeno je prema 86.000 planiranih ukupno 90.594 publikacije odnosno 29.000 naslova, tj. 3,1 knjiga po naslovu. Prosečna nabavka iznosila je 18.138 knjiga, odnosno 5.800 naslova godišnje. (Tab.2 i 3a)

U navedenom periodu od pet godina knjižni fond je obogaćen za 1/4 ukupnog broja publikacija koje Biblioteka poseduje od formiranja. Ali je sigurno da bi broj primeraka po nabavljenom naslovu trebao da bude veći.

Medjutim, u istom periodu primetan je s jedne strane porast broja čitalaca od 17.753 na 19.182, a s druge opadanje broja nabavljenih knjiga od 19.045 na 17.160, i naslova od 8.285 na 5.004. Odnos broja upisanih čitalaca i broja nabavljenih knjiga je opao od 1:1,07 na 1:0,89. (Tabela 3a)

Posebni fondovi u pogledu smeštajnih uslova dele sudbinu pozajmnih fondova. Ne postoje posebni uslovi za smeštaj i rad sa ovim fondovima. Oni su rasporedjeni i organizovani po prostornom a ne funkcionalnom kriterijumu. Tako se u Odeljenju periodike istovremeno nalazi i Fond umetnosti, priručnici a nema nikakvih mogućnosti za razvijanje ni jedne od ovih triju celina. Slično je stanje i sa Odeljenjem Beograda, koje ima samo jednu prostoriju od oko 15 m² s tim što je ona istovremeno i magacin. Sam fond je rasturen na tri mesta u dva sprata. Odeljenje za popunu fondova, obradu i katalogizaciju je kao i Dečje odeljenje "Neven" istovremeno magacinska i radna prostorija. Odeljenje za rad sa publikom raspolaže sa nekoliko desetina kvadratnih metara prostora za rad sa korisnicima. Ako se ovome doda podatak da prosečno 6 - 700 čitalaca dnevno posećuje Biblioteku grada, stiče se utisak o ozbiljnosti problema radnih i prostornih uslova u Biblioteci.

Usled nedostatka prostora za smeštaj knjiga, pčitalonica Biblioteke je pretovrena u magacin a time je i bitno smanjena mogućnost da veći broj čitalaca koristi knjigu u samoj Biblioteci. Posebni fondovi: stručna literatura iz bibliotekarstva, jugoslavika, rukopisi, dijapozitivi, mikrofilmovi, sve to zahteva prostorne mogućnosti da bi se moglo koristiti i adekvatno čuvati.

Navedene teškoće ne otežavaju samo obavljanje tekućih poslova, nego bitno onemogućuju sprovođenje razvojnog programa. Razvojni program predviđa niz novina. Zbog prostornih mogućnosti Fond knjiga iz umetnosti, jedan od njabogatijih u gradu, sa više hiljada publikacija, ne može dovoljno da se koristi. Ovaj Fond bi trebalo izdvojiti i formirati posebno odeljenje. Zadnjih godina sukcesivno su nabavljane ploče i muzička literatura, što još više potkrepljuje potrebu formiranja posebnog Odeljenja umetnosti, i njegovog uključivanja i korišćenja u programima umetničkog obrazovanja. Isti je slučaj i sa zbirkom enciklopedija, rečnika i priručnika.

Informativno-propagandna delatnost zahteva studiozan rad: korišćenje svih priručnika za pružanje pomoći u vidu pismenih informacija; izdvajanje niza informativnih biltena, okupljanje naučnih i kulturnih radnika na sadržajima i programu rada Biblioteke;

otvaranje diskusione tribine za noviju knjigu i uz propagandu postojećih fondova; šire prezentiranje fonda Beograda; organizovanja izložbe povodom značajnih jugileja; pripremanje bibliografija za uži krug naučnih radnika. Sve to treba da dobije širi prostor u radu Biblioteke, kao kulturno-propagandne ustanove.

Dečja odeljenja smeštena su u Zmaj Jovinoj 1 i u Moše Pijade 12, u zgradi Sindikata. Dečje odeljenje "Čika Jova Zmaj" u Zmaj Jovinoj 1 nalazi se na drugom spratu. Koliko je to neprihvatljivo sa stanovišta dečjeg bibliotekarstva, ne treba ni naglašavati. Knjige su u raftovima do plafona, a nema ni prostrane čitaonice sa dečjom štampom. Sve je skućeno i nefunkcionalno.

Razne manifestacije koje se godinama održavaju: Susreti sa dečjim piscima, simultanke sa šahistima, izložbe ilustracije, nagradni konkursi idr. održavaju se u "Nevenu" koji je više zatvoren nego otvoren, jer se nalazi u zgradi Sindikata. Nema ni jedne prostorije koja bi se mogla koristiti za izložbe i druge manifestacije za celu ustanovu. Realizacija ideje o formiranju dečijeg centra knjige u Pionirskom gradu, pospešile bi i ostvarenje koncepta razvoja dečjih odeljenja Biblioteka grada kao Metodskog centra knjige i njihovog delovanja na pedagoško-metodskom i instruktivnom planu. To bi doprinelo i unapređenju prakse rada dečjih i školskih biblioteka i punije ućešće i korišćenje knjige u sistemu obrazovanja.

I

III POPUNJAVANJE I OBRADA KNJIŽNIH FONDOVA I DRUGOG BIBLIOTEČKOG MATERIJALA

a) Popunjavanje fondova

U biblioteci naućno-popularnog tipa, kakva je Biblioteka grada Beograda, popunjavanje fondova zahteva razradjen sistem nabavke prilagodjen osnovnoj delatnosti Biblioteke, potrebama i interesovanju korisnika knjige. U skladu s tim Biblioteka grada je utvrdila osnovne principe nabavne politike po kojima nabavlja najvrednije naslove, domaće i prevedene, štampane na

srpskohrvatskom jeziku; najznačajnija originalna dela na makedonskom i slovenačkom jeziku kao i na jezicima narodnosti; vodi posebnu brigu o marksističkoj literaturi; kompletira fond knjiga o Beogradu (Zavijačni fond); nabavlja staru srpsku, najvredniju jugoslovensku knjigu, kao i knjigu štampanu za vreme I i II svetskog rata, posebno vodi računa o kompletiranju, održavanju i obogaćivanju dečjeg fonda, fonda knjiga o bibliotekarstvu, iz likovnih umetnosti; kompletira jugoslovensku naučnu literaturu; nabavlja stranu literaturu: najvrednija književna, umetnička, humanistička i naučna dela, strane prevode jugoslovenskih pisaca i strana dela o Jugoslaviji; kompletira fondove stare i tekuće jugoslovenske i strane periodike. Celokupnu nabavnu politiku Biblioteke vodi Komisija za nabavku bibliotečkog materijala. Popunjavanje fonda vrši se kupovinom pretežno od izdavačkih kuća, putem dobijenog primerka od okružnog javnog tužioca i pokolna. Kupovinom se popunjava najveći deo fonda, a u poslednje vreme uvođi se i praksa praćenja interesovanja čitalaca, što predstavlja izuzetno koristan vid neposredne saradnje Biblioteke sa korisnicima njenih usluga. Uvodjenjem deziderata korisnika u sistem nabavke znači objektiviziranje kriterijuma u popunjavanju i korišćenju fondova.

Iako su jasno utvrđjeni principi postojećih načina popunjavanja knjižnih fondova pokazuje niz slabosti: sporo se dolazi do tekućih izdanja, koja prema delimičnim podacima učestvuju sa manje od 30% od ukupne nabavke u 1978. g., vreme od kupovine knjige do ulaska u fondove je predugo (oko 3 meseca). struktura primovljenih publikacija ne prati interesovanje i potrebe čitalaca i planiranu strukturu fondova. Sve to ukazuje na potrebu analize, komparativnog odnosa i susretnog planiranja nabavke, koja bi se još više oslanjala na interesovanje i potrebe korisnika. Aktiviranje Saveta korisnika Biblioteke bitna je pretpostavka za ostvarivanje takve politike i izgradjivanje sistema.

Dragocenu pomoć u popunjavanju fondova, osobito Zavičajnog odeljenja, čine publikacije iz Okružnog javnog tužilaštva. Kako Biblioteka ne dobija obavezan primerak, to bi redovnijim i potpunijim pristizanjem ovih publikacija postigli značajnu i pravovremenu informaciju o najnovijoj knjizi, i mogućnost da se ona na vreme i u dovoljnom broju nabavi. Od poklona, koje Biblioteka redovno dobija, najznačajniji su knjige koje od 1972. g. pristižu preko Republičke zajednice kulture. Ona svake godine, dostavlja spiskove raspoloživih knjiga, a Komisija za nabavku vrši izbor i odredjuje broj primeraka.

Biblioteka takodje dobija izvestan broj knjiga od privatnih lica i institucija. Publikacije koje stižu "obaveznom primerkom" i poklonom ne unose se sve u fond. Posle selekcije dobijenog materijala ono što se u Biblioteci pojavljuje kao višak upućuje se školama i bibliotekama u unutrašnjosti. Medjutim, to se neredovno i nesistematski čini, tako da se jedan broj tih knjiga i publikacija odstranjuje. Formiranjem jedinstvenog informativno-propagandnog centra za sve Udružene biblioteke Beograda, mogli bi se rešavati i pitanje distribucije "viška" knjiga i drugih publikacija, koje bi, u sredinama gde nema i gde se teško dolazi do knjige, predstavljalo značajnu pomoć.

U toku 1978. g. od 17.313 nabavljenih publikacija inventarisano je 15.826 knjiga, 155 periodičnih publikacija i 1.334 jedinica ostalog bibliotečkog materijala. (Tab.3).

Najveći deo knjiga nabavljenih je za opšti fond: 9.804 (257 na stranim jezicima), za Zavičajni fond 1.004 knjige a za Dečje odeljenje 5.018 knjiga (39 stranih), ukupna vrednost nabavljenih publikacija iznosi 1.528.496 din. Odnos broja primeraka i naslova je 1:3. Komisija za nabavku orijentisala se za kupovinu većeg broja naslova iz stručne literature, čak i kad je cena knjige visoka. Preovladjuje još uvek broj primeraka iz lepe književnosti. Primenjene i prirodne nauke u ukupnoj nabavci učestvuju sa 7,2%, društvene nauke sa 16,34%, a filozofija, religija, umetnost istorija i geografija sa 19,6%, dok beletristika i nauka o književnosti učestvuju sa oko 50%. (Tab.3).

Naglašena naučno-popularna funkcija Biblioteke nameće i preorijentaciju nabavne politike. Dosadašnja praksa nabavke prevashodno dela iz oblasti književnosti i popularne nauke za širi krug čitalaca i srednjoškolske literature, mora se menjati u korist naučne i naučno-popularne knjige, priručnika, društveno-političke i druge literature iz svih oblasti naučnog rada.

b) Katalogizacija i klasifikacija fondova

Za kataloge organizacionih jedinica obradjeno je 3.039 naslova, izradjeno je ukupno 11.400 indeksa UDK, umnoženo je 63.050 kataloških listića, i uloženo u kataloge 74.800 listića (63.050 + 11.750 povučenih i ponovo uloženih).

U Odeljenju za popunu fondova, obradu i klasifikaciju izgradjuju se i održavaju centralni katalozi: matični i publični autorski katalog, a u svim osnovnim organizacionim jedinicama, izuzev Odeljenja za rad sa publikom i Matične službe, još i naslovni, sistematski, topografski, predmetni, analitički, ukršteni, hronološki, periodike, zatim za recenzije, topografije, rukopise, reprodukcije likovnih dela, i najzad, za listove i časopise u Udruženim beogradskim bibliotekama.

Izuzev centralnog kataloga i najvećim delom sistematskog, naslovnog i topografskog, svi ostali katalozi odnose se na fondove pojedinih organizacionih jedinica: periodike, Dečjeg i Zavičajnog odeljenja i Matične službe. Njihova opšta odluka je da su usredsređjeni na fondove manjeg obima, godišnji plan izrade listića je često simboličan, kreće se od oko 300-do 4-5.000, što rečito govori o neažurnosti izrade, i menogućnosti da se u dogledno vreme u celini obrade i ovi, inače, manji fondovi, da su prilično raznovrsni, parcijalni i međusobno nepovezani. Nedostaje preko potrebna spona koja bi od njih načinila zaokružen kataloški sistem. Ovaj nedostatak je naročito uočljiv na primeru predmetnog kataloga. On se izradjuje u Dečjem i Zavičajnom odeljenju i u Odeljenju periodike, tj. u organizacionim jedinicama sa daleko manjim brojem naslova nego što je pozajmni fond za odrasle, koji je bez ovakvog kataloga. Pomenute organizacione jedinice imaju najviše 20% od ukupnog broja naslova, a pozajmni fond za odrasle sa oko 80% naslova i oko 75% korisnika, čiji je broj dnevnih poseta od 60700, upućen je samo na autorski, sistematski i naslovni katalog. Suviše je naglašavati koliko je velika praznina u predmetnoj obradi knjižnog fonda. Viši standard usluga, posebne vrste i broj informacija o knjižnom fondu, pored ostalog može dati predmetni katalog i neposredan rad sa korisnicima. On je sve češće neophodnost u svakoj biblioteci, naročito naučno-polularnoj, u kojoj preovladjuju korisnici višeg obrazovnog nivoa. Biblioteka grada je prva u Beogradu uvela sistematski katalog, koji je još uvek pored tzv. formalnih kataloga (autorskog i nabavnog) glavno informativno sredstvo, ali ozbiljno kasnimo sa predmetnim katalogom, koji se odavno koristi u velikim naučnim pa i nekim opštinskim bibliotekama.

Katalozi svake pozajmne biblioteke moraju se povremeno revidirati, tj. moraju se uporediti matični i publični katalog. Najčešće se upoređuju autorski i naslovni katalog. Poslednja revizija autorskog matičnog i publiknog kataloga sprovedena je pre 10 godina. Tom prilikom je utvrđeno i otklonjeno prilična nesaglasnost ovih kataloga. Ponavljanje ovakih nesaglasnosti povremeno postaje neizbežna u svakoj javnoj biblioteci, u kojoj je velika dnevna cirkulacija korisnika. Zato je potrebno utvrditi približan rok u kome će se revizija ponoviti. Revizija treba da obuhvati i interne kataloge npr. topografski, kako bi se otklonili prekidi u signaturnom redu ovog kataloga. Prisutna je odredjena nesaglasnost broja bibliotečkih jedinica navedenih na lisićima matičnog autorskog i topografskog kataloga.

Redakcija autorskog kataloga znatno je uprošćena objavljivanjem opšteg kataloga knjiga Narodne biblioteke SRS. Tako je štampaње ovog kataloga, koji će imati znatan broj tomova, nedavno počelo, on je, kao delo neospornih stručnjaka, pouzdan osnov za redikovanje odrednica i korekturu katalošskog opisa. Zato je redakcija autorskog kataloga te, uči rutinski posao.

Reklasifikacija sistematskog kataloga, kao stalan posao, uvedena je pre nekoliko godina. Ona je postala neizbežna zato što su promene indeksa UDK primenjivane samo u tekućoj a ne i u retrogradnoj klasifikacija. Tako se dogodilo da je usled mnogobrojnih promena nastalih u UDK, u mnogim grupama i podgrupama nastao nesklad koji je postao smetnja i bibliotekarima i korisnicima. Plan-skim i znalačkim radom reklasifikovane su neke najvažnije grupe i podgrupe za koje su korisnici bili prvenstveno zainteresovani.

Redovno održavanje kataloga i popuna listićima za prinovljene knjige postaće sve teže i sporije, ako bi se nastavilo sa dosadašnjim daktilografskim umnožavanjem. Uvodjenje reprograf-skih sredstava, iako iziskuje znatna novčana sredstva, postaje sve više neizbežna. Publični katalozi se neredovno obnavljaju. Dotraja-lost javnih kataloga, naročito sistematskog i naslovnog, koji duže vremena nisu obnavljani znatno otežava njihovo korišćenje. Trebalo bi ustaliti praksu da publički katalozi svakih deset godina budu iz osnova obnovljeni. Zato bi trebalo samo za obnovu kataloga izraditi 20-30.000 listića, što sa listićima za redovno nabačljene knjige iznosi godišnje 70-80.000 listića. Reprografska sredstva isključila bi sadašnju korekturu desetine hiljada listića, skratila bi vreme njihove izrade, ubrazala njihovo ulaganje u kataloge i uvećala njihovu informativnu funkciju.

IV KORIŠĆENJE BIBLIOTEČKOG MATERIJALA I RAD SA ČITAOCIMA

Postojeći uslovi u kojima BGB već godinama deluje i na planu širenja i popularisanja knjižnog fonda i ostalog bibliotečkog materijala, diktirali su obim poslova kada se radi o korišćenju knjige, odnosno broju čitalaca, njihovoj sociološkoj strukturi i dr.

U toku protekle godine fondove Biblioteke koristilo je 19.082 članova ne uključujući najmladje čitaoce - korisnike dečijih fondova.

Činjenica je da knjižni fond Biblioteke koristi, putem zajedničkog članstva 5.296 čitalaca upisanih u druge opštinske biblioteke. Ovaj impozantan broj govori o otvorenom procesu objedinjavanja knjižnih fondova u Beogradu i o irelevantnosti podataka kada se radi o broju upisanih čitalaca.

Prema usvojenom Programu rada za 1978. godinu premašeni su predviđeni brojevi upisa članova za 3.582 što govori o maksimalnom zalaganju svih radnika Biblioteke, a posebno Odeljenja za rad sa publikom. (izvršenje programa delatnosti i tab. 6).

Od redovno upisanih 14.651 članova u kalendar-skoj godini 11.201 upisano je u prvom tromesečju do kraja marta meseca. Ovaj podatak ukazuje na mogućnost da se u intervalu od preostalih 9 meseci može ostvariti daleko veći broj upisanih članova. Razumljivo je da se to može postići samo uz maksimalnu angažovanost radnika Odeljenja za rad sa publikom i Odeljenja za popunjavanje knjižnih fondova. U tom pravcu učinjeni su prvi koraci - ažuriranje rada Komisije za otkup. Za Biblioteku i Odeljenje za rad sa publikom ova akcija je veoma značajna budući da se knjige iz tužilaštva dobijaju pre nego što se pojave u knjižarskoj mreži a samim tim Biblioteka obezbeđuje potreban broj primeraka aktuelne knjige u najkraćem mogućem roku. Osnovni cilj akcije koja se vodi je skraćivanje puta knjige od trenutka izdavanja do momenta kada je informator može ponuditi čitaocu. To podrazumeva besprekornu organizaciju poslova

počev od obrade, inventarisanja, klasifikacije do pojave katalogskih listića u katalogu, odnosno knjige kod korisnika.

Svaki korisnik ostvario je u proseku nešto manje od 10 poseta u toku kalendarske godine. Prilikom svake posete pozajmljeno je nešto više od 2 knjige (2,2). Prevedeno u dnevni učinak to iznosi u proseku oko 640 posetilaca, odnosno 1.430 knjiga.

Iako najveći broj čitalaca čine učenici i studenti (74,5%) ulažu se veliki naponi da se Biblioteka što više okrene radnicima i ostalim strukturama našeg samoupravnog društva. (tab.6).

Za ovakvu politiku jednoglasno su se opredelile i Udružene biblioteke Beograda saglasnošću da se Biblioteka grada Beograda razvija prvenstveno kao naučno-popularna biblioteka, a to znači da razvija svoje naučne i ostale specijalne fondove kao i zbirke nekonvencionalnog bibliotečkog materijala.

Ovakva nabavna politika, uz praćenje interesovanja korisnika (putem službe rezervacije, deziderata i sugestija čitalaca), ima za rezultat veći broj pročitanih knjiga iz oblasti društvenih nauka (grupa 3 UDK) prirodnih nauka (grupa 5) i primenjenih nauka (grupa 6). (tab. 5)

Impozantan broj od 765.194 knjiga uz 112.668 periodičnih publikacija izdatih na korišćenje govore o vrlo dobroj cirkulaciji bibliotečkog materijala. Od materijala pojedinih dela iz knjiženosti zapažen je porast korišćenja publikacija iz društvenih, prirodnih i primenjenih nauka, iz likovnih umetnosti.

1978. godina je pored ovih rezultata bila i godina u kojoj je preduzeto niz mera za podizanje nivoa usluga koje Biblioteka pruža svojim korisnicima počevši od ažuriranja kataloga Biblioteke kao osnovnog informativnog sredstva, pa do uvođenja knjige deziderata (predloga čitalaca za nabavku); uputstava za korišćenje knjižnog fonda do, poklanjanja pažnje izgledu i načinu ophodjenja radnika Biblioteke u kontaktima sa publikom.

U toku je borba na izbacivanju neaktuelnih publikacija za depozitni magazin. Reč je o publikacijama koje su svojim sadržajem prevaziđjene i predstavljaju opterećenje magazinima.

Dobijeni prostor korisno će poslužiti za prijem aktuelnih publikacija iz tekuće knjižne produkcije. Kada je reč o funkcionisanju magazina u ovakvim smeštajnim uslovima treba reći i to da veliki broj najaktuelnijih knjiga koje su oštećene, čeka na fotokopiranje ili krišćenje, što ne samo da predstavlja opterećenje magazina, već i ozbiljnu teškoću u odnosu na korisnike koji pokazuju izuzetna interesovanja upravo za ove publikacije.

Preduzete su mere za uvođenje slobodnog pristupa čitalaca knjizi, kao i čitav niz drugih poslova uključujući i reafirmaciju Saveta korisnika koji bi šire uključio uticaj javnosti na rad Biblioteke, a posebno Odeljenja za rad sa publikom.

Iako Biblioteka ima dva informatora koja informišu publiku o knjižnom fondu Biblioteke i daju ostale potrebne informacije, sve je više prisutna potreba da se ova služba ojača i da se njen rad direktnije poveže sa Udruženim bibliotekama Beograda. Ovakva ideja našla je svoje mesto i u Programu udruženih biblioteka a, i Programu SIZ-a kulture Beograda.

Formiranje jedinstvenog informaciono-programskog centra omogućilo bi potpunu i pravovremenu informaciju o stanju fondova i potrebama čitalaca. Praćenje i stalan uvid u interesovanje čitalaca omogućilo bi neposrednije povezivanje, planiranje i programiranje rada biblioteke i izdavačke delatnosti. Razumljivo je da ova služba zahteva angažovanje većeg broja radnika sposobnih da ovu delikatnu funkciju realizuju. Pored usmenih, služba bi bila osposobljena i za davanje pismenih informacija podrazumevajući izradu signalnih bibliografija, popisa literature, uključivanje u Centralni katalog Narodne biblioteke i dr. vidove informisanja.

a/ Izložbe

Jedan od stalnih vidova rada Biblioteke na širenju kulture i obrazovanja jesu izložbe koje se organizuju za odrasle i za decu. Biblioteka nema odgovarajuće prostorije za priredjivanje većih izložbi knjiga. Zbog toga ih, povremeno priredjuje u zajednici sa drugim kulturnim institucijama. Male izložbe knjiga su stalna forma rada svakog odeljenja i one imaju ili tematski karakter ili su izložbe novih knjiga, ili knjiga koje se preporučuju.

U saradnji sa Kulturnim centrom Beograda organizovane su izložbe o životu i radu naših pisaca čije su godišnjice slavljenе u protekloj godini: Simo Matavulj, Radoje Domanović, Rastko Petrović i Djura Jakšić.

Odeljenje periodike, priručnika i knjiga iz likovnih umetnosti pripremilo je 24 tematske izložbe. U okviru veoma skromnog izložbenog prostora obeleženi su značajni događaji: 8. Mart, 27. Mart, 6. April, 1. Maj, 9. Maj, 25. Maj, 8. kongres SKS, 11. kongres SKJ, 22. jun - napad na SSSR, 27. jun - Dan samoupravljača, 4. jul - Dan borca i 7. jul - dan ustanka u Srbiji, izložbu povodom posete Hua Kuo Fenga Jugoslaviji i u vezi s tim izložbu Kineskog slikarstva.

Valja posebno istaći inicijativu Odeljenja vezanu za obeležavanje 35-godišnjice bitaka na Neretvi i Sutjesci. Polazna osnova za razmišljanje o koncepciji ove manifestacije, koja je tokom priprema poprimila karakter opšte manifestacije Biblioteke, bili su bogati fondovi knjiga iz oblasti likovnih umetnosti, priručne literature i periodičnih publikacija - novina i časopisa. Tako je, kao prvo, iz ovih fondova izdvojen sav bibliotečki materijal koji se odnosi na našu revoluciju, a posebno na ove dve bitke, da bi, potom, bile izdvojene i sve publikacije iz drugih fondova Biblioteke - Odeljenje za rad sa čitaocima i Odeljenje za rad sa decom.

Izložbeni materijal predstavljao je pet celina:

Jedan deo činile su knjige o Neretvi, drugi o Sutjesci, treći knjige iz oblasti likovnih umetnosti, četvrti je danaestorica književnika palih 1943. godine i peti - likovno stvaralaštvo najmladjih - djaka osnovnih škola, odnosno njihovo vidjenje Revolucije.

Korišćeni su i dokumentarni fotosi i muzika s magnetofonskih traka - naše najlepše i najpoznatije partizanske pesme i muzika muzičara inspirisanih NOB-om (Mihovila Logara, Oskara Danona, Mihaila Vukdragovića, Bojana Adamiča i dr.).

Kompoziciono jedinstvo izložbe bilo je postignuto time što su u centru izložbenog prostora, ispod biste druga Tita, bile ispisane, u obliku povelje, odluke sa Drugog zasedanja AVNOJ-a.

Izložba je bila ilustrovana originalnim grafikama Antona Lukateliya i skulpturama drugarice Ljubinek Saviš-Grasi i druga Stevana Bodnarova.

Na veoma pregledan način sačinjen je Katalog pod naslovom "Herojstvo koje večno živi" u kome je izvršena tematska podela izložene gradje.

Izložba je trajala od 18. do 22. decembra i bila praćena veoma bogatim i sadržajnim programom: "Od smrti su jači ideali" - veče posvećeno kazivanju učesnika u bitkama na Neretvi i Sutjesci, "Reči na delu" - veče posvećeno književnicima palim 1943., "Krv koja svetli" - Ivan Goran Kovačić, i Veče likovne umetnosti u NOB-u.

Sve manifestacije u okviru ove proslave bile su odlično posećene, redovno su među posetiocima bili djaci srednjih škola za usmereno obrazovanje i Vojne gimnazije. Za članove Dečjeg odeljenja tom prilikom održan je susret sa narodnim herojem Vojinom - Kostjom Djurašinovićem.

O veličini ove manifestacije govore natpisi u dnevnim i nedeljnim listovima, televizijske i radio emisije. Televizija je vršila direktan prenos otvaranja izložbe, a Beograd 202 je svake večeri na pola časa pre početka programa obaveštavao o sadržaju večeri.

Smatramo da je Biblioteka ovom svojom manifestacijom na dostojan način obeležila 35-godišnjicu najslavnijih bitaka našega rata - Neretve i Sutjeske.

Dečje odeljenje priredilo je 30 izložbi novih knjiga i 60 manjih tematskih izložbi od kojih ističemo cikluse: Životni i revolucionarni put heroja Jugoslavije. Put u budućnost - naučno-fantastična literatura za decu. "Lastavica" i "Neven".

b/ književni susreti u Manakovoj kući

Od 1969. godine Biblioteka i Muzej grada Beograda u prostorijama Manakove kuće Gavrila Principa broj 5 organizuju sada već poznate susrete u Manakovoj kući. U 1978. godini održani su sledeći sastanci:

1. 200 sastanak /6.januara 1978.). Učestvovali brojni gosti: pisci, muzički i dramski umetnici;

2. Poezija Milovana Danojlića /20.januar 1978.) Učestvovali: Vidan Arsenijević, kritičar i Vesna Pećanac i Dejan Čavić, dramski umetnici.

3. Mistika noći - Veče posvećeno Dimitriju Mitroviću /27.januar 1978./ Učestvovali: Predrag Palavestra, kritičar i Miloš Žutić i Branko Vujović, dramski umetnici.

4. Ne želim da živim - veče posvećeno Hajnrihu fon Klajstu /17.februar 1978. (Učestvovali: Zoran Gluščević, književni kritičar i Rada Djuričin i Dragoslav Ilić, dramski umetnici.

5. Veče Meše Selimović - /24.februar 1978./ Učestvovali: Petar Džadžić, književni kritičar i Ksenija Jovanović i Gojko Šantić, dramski umetnici.

6. Veče posvećeno 8. martu /3. mart 1978./ Učestvovali: Marija Crnobori, Olga Savić i Dragica Novaković, dramske umetnice i Vesna Kršić, pijanistkinja.

7. Drame Djure Jakšića /10. mart 1978./ Učestvovali: Milosav Mirković, književni kritičar i Snežana Savić i Zoran Rankić, dramski umetnici.

8. Proza Djure Jakšića /17. mart 1978./ Učestvovali: Dušan Ivanić, književni kritičar i Svetlana Bojković i Branislav Jerinić, dramski umetnici.

9. Pesme Djure Jakšića /24. mart 1978./ Učestvovali: Pavle Zorić, književni kritičar i recitatori Rale Damjanović i Dragoslav Ilić. Kompozicije S. Rajičića, J. Hatcea, M. Tajčević i J. Popovca su izvodili: Miroslav Čangalović i Zora Mihailović.

10. Poezija Branka Djurdjulova /7. april 1978./ Učestvovali: Mirko Djordjević, književni kritičar i Olga Savić i Stojan Dečermić, dramski umetnici.

11. Poezija Dragana Kulundžije /14. april 1978./ Učestvovali: Miroslav Šutić, književni kritičar i Neda Spasojević, Dejan Čavić i autor su čitali stihove.

12. Kritička reč Djordja Jovanovića /a8. aprila 1978./ Učestvovali: Zoran Gavrilović, književni kritičar, Ksenija Jovanović i Zoran Rankić, dramski umetnici.

13. Naš savremenik Veselin Masleša /5. maj 1978./ Učestvovali: Radoica Tautović, književni kritičar, Nada Kasapić i Ljubomir Bogdanović, dramski umetnici.

14. Poezija Viston Hju Odn /19. maj 1978./ Učestvovali: Ileana Čura, književni istoričar, Neda Ognjanović i Bogdan Mihajlović, dramski umetnici.

15. Poezija Vesne Krmpotić /16. jun 1978./ Učestvovali: Zoran Gluščević, književni kritičar, Ljiljana Kontić i Olga Savić, dramski umetnici.

16. Balade Petrice Kerempuha /30. jun 1978./ Recital Nade Klešterke i Mladena Šermenta, dramskih umetnika iz Zagreba.

17. Proza Rastka Petrovića /13. oktobar 1978./ Učestvovali: Milosav Mirković, književni kritičar, Olga Savić i Petar Banićević, dramski umetnici.

18. Priče o Beogradu /20. oktobar 1978./ Učestvovali: Marko Nedić, književni kritičar, Ljiljana Krstić i Petar Banićević, dramski umetnici.

19. Poetsko veče Dušana Matića /27.oktobar 1978./

Učestvovali: Zoran Gavrilović, književni kritičar; Mirjana Vukojić i Predrag Tasovac, dramski umetnici.

20. Domanović Danas /10.novembar 1978./ Učestvo-

vali: Miroslav Egerić, književni kritičar; Nada Blam i Mida Stevanović, dramski umetnici.

21. Prozni svet Aleksandra Tišme /24. novembar 1978./

Učestvovali: Ivan Šop, književni kritičar; Mira Banjac i Djordje Jelisić, dramski umetnici.

22. Novi Milutin Uskoković /8.decembar 1978./

Učestvovali: Radoslav Josimović, književni istoričar; Svetlana Bojković i Miloš Žutić, dramski umetnici.

23. Poezija Jure Kaštelana /15. decembar 1978./

Učestvovali: Tode Čolak, književni kritičar; Olga Savić i Eugen Verber, dramski umetnici.

24. Lavu Tolstoju u spomen /22. decembra 1978./

Učestvovali: Nikola Milošević, književni kritičar; Vesna Pećanac i Predrag Manojlović, dramski umetnici.

U dvadeset i četiri susreta u Manakovoj kući učestvovalo je oko stotinu književnika, dramskih umetnika i muzičara, ako pretpostavimo da je na tim susretima bilo u proseku ~~st~~idesetak slušalaca broj posetilaca sastanaka u Manakovoj kući približava se cifri od osamsto. Obzirom da je Manakova kuća jedan specifičan ambijent može se ovaj broj posetilaca smatrati zadovoljavajućim.

c/ Književni susreti za decu

U dogovoru sa osnovnim školama Dečje odeljenje organizovalo je susrete sa dečjim piscima. Organizovano je 16 susreta. Na susretima su uzeli učešća sledeći pisci: Dragan Lukić, Berislav Kosijer, Mira Alečković, Mirko Petrović /2 puta/, Momčilo Stefanović, Miodrag Stanisavljević, Desanka Maksimović, Vladimir Stojšin, Nasiha Kapidžić, Ivan Ceković, Aleksandar Tadić, Grozdana Olujić, Mirjana Stefanović i književni kritičar Voja Marjanović.

Sa izdavačkim preduzećem "Nolit" pripremljene su i održane premijere novih knjiga: "Kad kaskaju plavi konji" Mirka Petrovića, "Bioskop u kutiji šibica" Vladimira Stojšina, i "Glasam za ljubav" Grozdane Olujić.

U Kulturnom centru 19. oktobra organizovan je susret dece sa književnicima Beograda. Književnici Dragan Lukić, Laza Lazić, Mirko Petrović i Berislav Kosijer pričali su najmlađim čitaocima o Beogradu. Tom prilikom pripremljena je izložba likovnih radova dece pod nazivom "Deca Beograda - Voljenom gradu".

Novembra meseca održan je susret pisaca, urednika i književnih kritičara, sa decom - čitaocima, pod nazivom "Lastavica" u "Nevenu". U razgovoru o novim knjigama "Lastavice" učestvovali su: Nasiha Kapidžić-Hadžić, Mirko Petrović, Ivan Ceković, Aleksandar Tadić, Voja Marjanović - autori, i urednici izdavačke kuće "Veselin Masleša" Osmanbegović Nevzeta i Dževalhada Kusić. Tom prilikom predstavnici "Lastavice" podelili su nagrade deci takmičarima, a Odeljenju "Neven" diplomu za dugogodišnju uspešnu saradnju u negovanju interesovanja za knjigu kod najmlađih čitaoca.

d/ Završna svečanost

Manifestacija koju Biblioteka organizuje već godinama, povodom završetka osmogodišnjeg školovanja članova Dečjeg odeljenja. Svečanost je održana 17. maja. Gost svečanosti je bila Desanka Maksimović. Najbolji čitaoci odeljenja primili su kao nagradu knjigu "Izabrane pesme" Desanke Maksimović, sa potpisom pesnika. Članovi odeljenja pozdravili su gošću recitalom njenih stihova. Susretu je prisustvovalo 150 dece iz škola sa kojima Odeljenje saradjuje.

e/ Saradnja sa školama

Saradnja Biblioteke sa školama i radnim organizacijama odvija se na planu realizacije kulturno-propagandnih aktivnosti. Dečje odeljenje ima 31 ogranak u osnovnim školama i ustanovama za dnevni boravak dece gradskog i prigradskog područja. U ovim ograncima nalazi se ukupno 27.189 knjiga.

Neguje se saradnja sa Bibliotekarskom školom Ivo Andrić. Učenici Bibliotekarske škole dolaze na praksu i tokom mesec dana boravka upoznaju se sa svim oblicima rada u Biblioteci.

Dečje odeljenje je 22. maja organizovalo susret sa bibliotečkim radnicima iz SAP Vojvodine na temu: "Mogućnosti jedinstvenog smeštaja književnih fonodva u dečjim odeljenjima". Razgovoru je prisustvovalo 45 radnika iz Pokrajine.

VI IZDAVAČKA DELATNOST

Od svog osnivanja, Biblioteka grada Beograda je razvijala izdavačku delatnost kao jednu od svojih značajnijih delatnosti. U svojoj prvobitnoj programskoj orijentaciji izdavačka delatnost se oslanjala na gradju iz istorijske i kulturne prošlosti Beograda. Prva značajna publikacija je "Ilustrovana istorija Beograda" iz pera tadašnjeg upravnika dr Marije Ilić - Agapove. U posleratnom periodu Biblioteka je nastavila sa izdavačkom delatnošću. Tako, 1967. godine pojavljuje se publikacija "Beograd u XIX veku" a zatim, 1974. godine "Gradja za bibliografiju jugoslovenske i strane knjige o Beogradu" Nikole Stojanovića.

Danas se izdavačka delatnost Biblioteke grada Beograda razvija u dva smera: informativno-propagandnom - izdavanje biltena, prinovljenih publikacija za odrasle i decu - i širem tematskom planu, koji obuhvata sredjenu i tematski obradjenu gradju iz zavičajnog fonda.

Prema dugoročnom planu izdavačke delatnosti Biblioteke predviđa se izdavanje nastavka "Gradje za bibliografiju jugoslovenske i strane knjige o Beogradu", Bibliografije dečije knjige 1945-1975." prevod stranog dela o Beogradu, štampanje kataloga iz pojedinih oblasti i dr.

"BIBLIOGRAFIJA PRINOVLJENIH PUBLIKACIJA" krajem 1977. godine Stručno veće Biblioteke je donelo odluku da se dotadašnji dvomesečni Bilten prinovljenih publikacija izdaje kao tromesečna Bibliografija prinovljenih publikacija.

Savremeno opremljena, ova Bibliografija daje potpun pregled priliva publikacija u knjižne fondove prema oblastima. Pored bibliografskog opisa i signature, novina je putpun UDK broj. Na taj način se u narodnim bibliotekama Beograda omogućava ujednačen rad na poslovima katalogizacije i klasifikacije knjiga, jer je Bibliografija namenjena kako korisnicima fondova Biblioteke grada Beograda, tako i bibliotečkim radnicima Udruženih biblioteka Beograda.

PUBLIKACIJA "ODABRANE KNJIGE ZA DECU" je informativni Bilten sa anotacijama koji pruža izbor novih knjiga za decu iz beletristike i svih oblasti nauke i umetnosti. Po programu delatnosti iz 1978. godinu planirano je da se pripreme i izdaju dva broja ove publikacije. Broj 13 je izašao u aprilu prošle godine.

Stručno veće Biblioteke je juna meseca prihvatilo novu koncepciju publikacije i odlučilo da se prema predlogu proširene delatnosti ista preorijentiše u anotiranu bibliografiju knjiga za decu, i kao novo informativno sredstvo izdaje za sve Udruženje biblioteke Beograda.

Pošto i jedna i druga bibliografija obuhvataju sve nabavljene knjige u jednoj godini, poslednji brojevi će izlaziti u prvim mesecima naredne godine.

Od ove godine započeta je izrada registra - imenskog i naslovnog - za "BIBLIOGRAFIJU DOMAĆIH I STRANIH PRINOVLJENIH PUBLIKACIJA".

"Gradja za bibliografiju ..." obuhvatala je knjige koje je Biblioteka imala do kraja 1969. godine. Pošto je knjiga povoljno ocenjena u bibliotekarskim krugovima, kao i zbog objektivnih potreba, odlučeno je da se sa izdavanjem "Gradje" nastavi. Od 1975. godine - tj. od pojave "Gradje" I - posao na prikupljanju materijala za II knjigu je planski obavljen. Tokom 1978. godine obradjeno je 1.106 bibliografskih jedinica, a korigovano i prethodno redigovano 1.207 otkucanih tabaka "Gradje" II.

"PRIPOVETKE O BEOGRADU" - kolektivno izdanje Biblioteke u saradnji sa "Narodnom knjigom". U ovom zborniku dat je tematski izbor pripovedaka naših pisaca, koje umetnički i celinom dokumentarne gradje svedoče o našem glavnom gradu. "Pripovetke o Beogradu" su poredjane hronološki, prema istorijskim događajima o kojima se govori, a ne po datumu piščevog rođenja ili nastanka dela, tako da je, može se reći, u opštim crtama data "kratka istorija Beograda u pričama."

U zborniku se našlo šezdesetak priča, od kojih je većina data integralno, dok su neki memoarsko-publicistički ogledi zastupljeni u odlomcima. Uz mnoge poznate pisce i klasike, poput

Andrića, Crnjanskog, Vinareva, Bore Stankovića, Lazarevića, Matavulja, Glišića, ovde su zastupljeni i neki nepravedno potisnuti i zaboravljeni pisci, kao što su, na primer, Lazar Komarčić, Haim Davičo, Ljuben Karavelov i drugi. Knjiga je znalački opremljena i na lep način prezentirana javnosti. Samoupravna interesna zajednica kulture nagradila je publikaciju sa 30.000 dinara. U čast 20. oktobra, Dana oslobođenja Beograda, Biblioteka je u Manakovoj kući priredila veče "Pripovetke o Beogradu".

Izložbom i tematski obradjenim katalogom "HEROJSTVO KOJE VEČNO ŽIVI" Biblioteka se pridružila obeležavanju jugilarnih godišnjica naše revolucije, 35-godišnjice II zasedanja AVNOJ-a, bitke na Neretvi i Sutjesci. Izložbeni materijal je predstavljao 5 celina: knjige o Neretvi, knjige o Sutjesci, knjige iz likovnih umetnosti na temu Neretve i Sutjeske, jedanaestorica književnika palih 1943, i likovno stvaralaštvo najmladjih, opet vezano za pomenute bitke. Izložba je bila ilustrovan originalnim grafikama Antona Lukatelića, skulpturama Ljubinke Savić-Graci i Stevana Bodnarova.

Pošto je izložba pripremljena isključivo iz fonda Biblioteke, uz svaku katalošku jedinicu (katalog ih sadrži ukupno 277) data je signatura dela. Na taj način je skraćen put čitaocima do onog što ih interesuje od izloženog materijala. Istovremeno, preko ovog kataloga, bibliografski sredjena, literarno-dokumentarna gradja će moći neposrednije i šire da se koristi.

VII SARADNJA BIBLIOTEKE GRADA BEOGRADA SA RADNIM I DRUGIM ORGANIZACIJAMA

Kao i ranijih godina, saradnja Biblioteke grada Beograda sa radnim i drugim organizacijama i u 1978. godini bila je živa, plodna i raznovrsna.

Višegodišnja saradnja sa Bibliotekarsko-knjižarskom školom "Ivo Andrić" nastavljena je i u 1978. godini. Osnovni vid ove saradnje jeste praktičan rad učenika III razreda navedene škole u Biblioteci grada Beograda, odnosno u pojedinim njenim odeljenjima koja neposredno rade sa knjigom, kao što su: Odeljenje za rad sa publikom, Odeljenje za rad sa decom i Odeljenje za popunjavanje fondova, klasifikaciju i katalogizaciju; za vreme zimskog i letnjeg školskog raspusta.

Veoma dobra saradnja ostvarena je sa Narodnom bibliotekom Srbije, Univerzitetskom bibliotekom "Svetozar Marković", Bibliotekom Srpske akademije nauka i umetnosti i svim opštinskim bibliotekama sa šireg područja grada Beograda.

Slična saradnja postoji i sa nizom biblioteka u SR Srbiji i Jugoslaviji, kao što su:

- Narodna biblioteka - Negotin,
- Narodna biblioteka - Bor,
- Narodna biblioteka - Niš,
- Narodna biblioteka - Leskovac,
- Narodna biblioteka - Kraljevo,
- Narodna biblioteka - Šabac,
- Narodna biblioteka - Svetozarevo,
- Narodna biblioteka - Kragujevac,
- Biblioteka matice Srpske - Novi Sad,
- Narodna biblioteka - Sarajevo,
- Narodna biblioteka - Pančevo,
- Narodna biblioteka - Kikinda,
- Narodna biblioteka - Zrenjanin, i dr.

I sa drugim kulturnim institucijama Biblioteka grada Beograda ima veoma razvijene odnose saradnje. To su, primera radi:

Muzej grada Beograda,
 Narodni muzej - Beograd,
 Gradski zavod za zaštitu spomenika kulture,
 Istorijski arhiv Beograda,
 Pozorište na Terazijama,
 Pedagoški muzej u Beogradu,
 Radnički univerzitet "Djuro Salaj",
 Kolarčev narodni univerzitet, i dr.

U poslednje vreme ispituje se mogućnost neposrednije saradnje, zajedničkog programiranja i udruživanja rada Biblioteke grada i organizacija udruženog rada u izdavačkoj delatnosti. Uvodjenje izložbeno-prodajnog salona, organizaciono i radno povezivanje funkcije pozajmljivanja i kupovine knjige, treba da omogućiti čitaocu da brže i pod povoljnijim (jeftinija knjiga) uslovima dođe do potrebne knjige, da seta iskustva, ukoliko se pokažu dobrim, primene na celokupno područje beogradskog bibliotekarstva; da se ustanovi jedinstvena nabavna politika, ravnomernija raspodela i specijalnija podela fondova, jedinstven program informativnog i kulturno-propagandnog rada, objedinjavanje programa pozajmljivanja i prodaje knjige u organizacijama udruženog rada, mesnim zajednicama i školama.

Od posebnog je značaja i saradnja sa Marksističkim centrom Beograda i nastojanje da se zajedničkim programom intenzivira rad na idejno-propagandnom planu rada sa knjigom (promocija novih knjiga, rasprave o posebnim temama i drugo).

VIII DELATNOST MATIČNE SLUŽBE

Programom rada Matične službe polazi od usvojene politike izražene u Dugoročnoj koncepciji razvoja bibliotekarstva u Beogradu i jedinstvene programske orijentacije izgradnje bibliotečko-informacionog sistema u Srbiji, što nije samo stručni zadatak već ima širi društveno-ekonomski i društveno-politički karakter, budući da polazi od udruživanja rada, racionalizacije poslova, unapredjivanja delatnosti i ekonomičnog korišćenja radnih sposobnosti i stručnih potencijala radnika zaposlenih u bibliotečkoj delatnosti. Sprovođenje ovih zadataka podrazumeva sprovođenje jedinstvenog regionalnog sistema u Srbiji, odnosno Beogradu što Biblioteku grada Beograda programski orijentiše na vršenje funkcije regionalne biblioteke.

Realizacija plana osavremenjavanja bibliotekarstva u Beogradu polazi od usvojenog koncepta novog oblika organizovanja ove delatnosti na bazi funkcionalnog povezivanja u kome osnovnu komponentu predstavlja društveno i samoupravno dogovaranje.

Oslanjajući se na dosadašnja iskustva i rezultate u ostvarivanju regionalnog i funkcionalnog udruživanja može se reći da su stvoreni osnovni preduslovi za realizaciju i sprovođenje dalje razvojne politike u ovoj oblasti. Nesumnjiva je i značajna uloga Biblioteke grada Beograda i njene Matične službe kao službe koja prevashodno radi na unapredjenju bibliotečke delatnosti, odnosno koordinaciji rada beogradskih matičnih biblioteka.

Delatnost Matične službe bila je u celini koncipirana i usmerena u tri pravca:

- unapredjenju rada popularnog bibliotekarstva Beograda;
- praćenju rada i razvoja opštinskih matičnih biblioteka;
- pravno-tehničkim i administrativnim poslovima vezanim za rad biblioteka i pripremnim poslovima iz delokruga rada Skupštine, Izvršnog odbora i stručnih komisija Udruženih biblioteka Beograda.

U proteklom periodu Matična služba se neposredno angažovala na izradi Standarda za prostor i opremu narodnih biblioteka, na izradi Standarda za rad biblioteka u radnim organizacijama i izradi perspektivnog plana razvoja mreže narodnih biblioteka.

Posebna pažnja posvećena je programu permanentnog stručnog usavršavanja bibliotečkih radnika čija je realizacija u toku. Obavljene su i pripreme za organizaciju Savetovanja na jugoslovenskom nivou o bibliotekama u velikim gradovima koje će se održati sredinom 1979. godine.

Dosta pažnje posvećeno je dohodovnim odnosima u Biblioteci grada kao i Udruženim bibliotekama i učinjeni su pokušaji udruživanja sredstava po principu solidarnosti. (Interna banka).

Zapažene su aktivnosti Matične službe na ujednačavanju bibliotečke statistike i praćenja čitalačkih interesovanja u zajednici sa Narodnom bibliotekom Srbije.

Za potrebe svih biblioteka u Beogradu i samoupravnih tela Udruženih narodnih biblioteka Beograda uradjeni su programi rada, izveštaji o radu, elementi za praćenje njihovog rada i manjem obimu instruktorsko-inspekcijski poslovi u nedostatku stručnog kadra.

Raznovrsne stručne informacije i uputstva davana su pismeno i usmeno.

Vodič kroz popularne biblioteke je publikacija neophodna za područje Beograda. Prikupljen je materijal od svih biblioteka potreban za izradu vodiča. Predstoji sredjivanje za štampu i objavljivanje.

Pored navedenih poslova, Matična služba je izradila nekoliko samoupravnih sporazuma i predlog norme rada za Biblioteku grada Beograda.

Aktivno je saradjivala, na širem kulturnom planu sa Bibliotekom Srbije, SIZ-om kulture Beograda, Gradskim sindikalnim većem i drugim društveno-političkim organizacijama.

Niz poslova na planu izdavačke delatnosti (Vodič kroz biblioteke, Istorija beogradskih biblioteka) na planu informisanja (Bilten za narodne biblioteke), osnivanje "B" fonda - stručne bibliotečke literature, permanentno praćenje dostignuća i domaća i strana kretanja u javnom bibliotekarstvu, kao i stručni nadzor nad radom biblioteka u beogradskom regionu ostali su neizvršeni zbog nedostatka kadrova, nepopunjenih radnih mesta i čestih bolovanja.

IX RAD ORGANA SAMOUPRAVLJANJA

U toku 1978. godine - kao i ranijih godina, rad organa samoupravljanja bio je na zavidnom nivou.

Svi organi - počev od Zbora radnika do odeljenskih sastanaka - radili su ozbiljno, savesno i aktivno. Posebnu aktivnost pokazali su zborovi radnika, Savet biblioteke i Stručno veće.

U toku godine održano je ukupno 9 zborova radnika. Svi oni, sem jednog, bili su radnog karaktera, dok je Zbor održan 27. juna bio Svečani zbor radnika i Svečani plenum organizacije Sindikata posvećen Danu samoupravljača. Zborovi radnika kao najširi oblik neposrednog upravljanja u našoj radnoj organizaciji pokazali su svojim sadržajnim radom, aktivnošću i svestranim interesovanjem njegovih članova, svoj puni značaj i neophodnost. Tu su se razmatrala, pretresala, analizirala sva pitanja i svi problemi iz života i rada Biblioteke.

Savet Biblioteke, koji broji 13 članova, održao je u toku 1978. godine 22 sednice, što samo po sebi kazuje koliko je bio aktivan. Uostalom, to je i sasvim normalno i razumljivo, kada se zna da je najveći deo poslova - što se tiče regularive - u nadležnosti Saveta. Polazeći od zakonskih i podzakonskih akata, Savet je tokom cele godine imao obavezu, dužnost i pravo da donosi njih odluka, rešenja i zaključaka, kojima je rešavao opšta i pojedinačna pitanja, - već kako je to zahtevala konkretna situacija i odredjen problem. Treba reći da sve komisije Saveta nisu u toku godine pokazale dovoljnu aktivnost.

Što se tiče rada ostalih organa samoupravljanja moramo da kažemo da su bili manje aktivni nego ovi o kojima smo napred govorili.

Programski savet je u toku 1978. godine održao samo dve sednice. Svakako da je to nedovoljno i da je neophodno članove Saveta - predstavnike društvene zajednice - što češće pozivati u Biblioteku, održavati neposredan kontakt sa njima, upoznavati ih sa problemima i time neposrednije uključivati u rad ustanove.

Delegacije Biblioteke, kojih imamo tri (za Skupštinu društveno-političkih zajednica, za Samoupravne interesne zajednice društvenih delatnosti i za Samoupravne interesne zajednice privrede, komunalno-stambene delatnosti i zapošljavanja) radile su u granicama svojih prava i ovlašćenja, trudeći se da nadju svoje mesto i ulogu. Izabrane marta 1978. godine, one su, posle konstituisanja, nastojale da sačine svoje godišnje i četvorogodišnje planove i programe, imajući u prvom redu i vidu potrebu inicijative u onim pitanjima koja se najdirektnije tiču Biblioteke grada.

Samoupravna radnička kontrola, izabrana na Zboru radnika, održanom 10. marta 1978. godine u toku cele godine nije imala potrebe za ma kakvom intervencijom, jer ni od strane organa Biblioteke, niti od strane radnika ustanove, nije bilo korišćenje Zakona i normativnih akata, zloupotrebe ili drugih negativnih pojava.

Odeljenski sastanci, kao vid neposrednog samoupravljanja u okviru unutrašnjih organizacionih jedinica, pokazali su svu svoju neophodnost, potrebu, značaj i efikasnost. Na ovim sastancima, kroz živu, neposrednu i običnu reč izneto je niz interesantnih zapažanja i pruženo puno korisnih predloga i sugestija. Stoga bi trebalo i dalje negovati i razvijati ovaj oblik neposrednog samoupravljanja, - čak nastojati da on dobije i zvaničan status kroz Statut Biblioteke, kao posebna, svojevrsna institucija.

I na kraju da kažemo nešto i o jednoj instituciji koja je uneta i u Statut Biblioteke. Reč je o Savetu korisnika (čitalaca). Ovaj savetodavni organ treba da postoji pri radnim (organizacionim) jedinicama Biblioteke koje su u neposrednom kontaktu sa korisnicima usluga Biblioteke, a to su: Odeljenje za rad sa publikom, Odeljenje za rad sa decom, Odeljenje periodike, priručnika i knjiga iz likovnih umetnosti i Zavičajno odeljenje.

Pred nama je da ovaj Savet što pre aktiviramo i jednu divnu zamisao sprovedeno u delo, čime bi doprineli - u našim okvirima daljem razvoju podružtvljavanja javnih službi.

Što se tiče rada komisija, stalnih komisija Saveta Biblioteke ili povremenih komisija, može da se kaže da su neke bile veoma aktivne. To se u prvom redu odnosi na Komisiju za radne odnose, Komisiju za stambene odnose, Komisiju za nabavku bibliotečkog materijala - kao stalne komisije Saveta Biblioteke - i na Komisiju za izradu Predloga sistematizacije poslova i radnih zadataka, kao i komisije "ad hoc" ostale komisije - s obzirom na domen njihovog rada - ili nisu imale potrebe za većim radom, ili su, pak, smatrale da nema mesta preduzimanju širih radnji ili akcija.

U toku 1978. godine Biblioteka je donela ili stavila na javnu diskusiju nekoliko normativnih akata, u okviru rada na usaglašavanju istih sa odredbama Zakona o udruženom radu.

Prvi akt koji je Biblioteka donela 25. januara 1978. bio je Pravilnik o osnovama i merilima za rasporedjivanje čistog dohotka i raspodelu sredstava za lične dohotke i zajedničku potrošnju.

Zatim je donet Pravilnik o radnim odnosima, a na javnoj diskusiji su bili u fazi donošenja sledeća normativna akta, i to:

1. Pravilnik o popisu (inventarisanju) sredstava i izvora sredstava;
2. Pravilnik o disciplinskoj i materijalnoj odgovornosti radnika;
3. Pravilnik o zaštiti na radu;
4. Pravilnik o zaštiti od požara;
5. Poslovnik o radu zbora radnika;
6. Poslovnik o radu Saveta Biblioteke;
7. Pravilnik o stambenim odnosima je usvojen refe-

rendumom, koji je održan 15. januara 1979. godine, a tri normativna akta (Pravilnik o sistematizaciji poslova i zadataka, Pravilnik o normama rada i Pravilnik o narodnoj odbrani i društvenoj samozaštiti) nalazi se u fazi izrade.

RAD STRUČNOG VEĆA

Stručno veće Biblioteke grada Beograda je u saradnji sa Savetom, Sindikalnom organizacijom i Organizacijom SK u toku 1978. godine rešavalo niz stručnih pitanja.

Stručno veće Biblioteke - kao stručno telo ustanove, održalo je u toku godine 8 sednica. Njegova uloga i značaj u životu i radu Biblioteke veoma je velika. S obzirom na funkciju ove ustanove i potrebe temeljnog i studioznog razmatranja svih pitanja vezanih za stručni rad.

Aktivnost Stručnog veća posebno je došla do izražaja u drugoj polovini 1978. godine, kada je na njegovo čelo došao novoimenovani upravnik Biblioteke. On je pokrenuo niz pitanja od vitalnog značaja ne samo za ovu Biblioteku, nego i za dalji rad i razvoj bibliotečke službe u gradu. Sa odredjenim planom pristupilo se razmatranju pojedinih stručnih pitanja i pronalaženju najcelishodnijih i adekvatnijih rešenja.

Primenom novog Zakona o bibliotečkoj delatnosti uloga Biblioteke grada Beograda, kao naučno-popularne i matične u svim stručnim službama, dobila je jedan novi vid u sistemu Udruženih biblioteka Beograda.

Polazeći od činjenice da je za potrebe Udruženih biblioteka Beograda, neophodno objediniti nabavku, obradu i klasifikaciju, stvoriti metodski centar za rad sa decom, pomoći u izradi normativnih akata i pružiti drugu stručnu pomoć, Biblioteka grada Beograda je preko Stručnog veća, nastojala da izradi jedinstveni sistem za odredjene stručne delatnosti.

Tako je na jednoj od sednica razmatran predlog jedinstvene nabavne politike Udruženih biblioteka Beograda.

Da bi se olakšala obrada i klasifikacija bibliotečkog materijala, i upoznala šira javnost sa najnovijim publikacijama, Biblioteka je počela da izdaje Bibliografiju prinovljenih domaćih i stranih publikacija, koja će imati i dva registra: imenski i naslovni.

Dečja odeljenja izdaju bibliografski popis knjiga za decu sa anotacijama pod imenom "Odabrane knjige za decu". Ova Bibliografija, jedinstvena u Srbiji, šalje se svim regionalnim bibliotekama kao informativno sredstvo.

Razmatran je i usvojen plan proširene delatnosti Biblioteke za 1978. i 1979. godinu.

Prema predlozima Organizacionih jedinica i Upravnika Biblioteke Stručno veće je napravilo Plan i program pitanja o kojima će se raspravljati u toku 1978-1979. godine.

Između ostalih pitanja, biće razmatran sistem internog informisanja, koncepcija rada dečjih odeljenja, kulturno-propagandni rad, stručno osposobljavanje kadrova, regionalna, medjugradska i međunarodna saradnja, unapredjenje tehnologije i organizacije rada u BGB, rad na sistematizaciji i normiranju poslova i radnih zadataka, podzakonski dokumenti i niz drugih pitanja.

Stručno veće je razmatralo i pitanje kulturno-propagandne delatnosti organizovanjem zajedničkih književnih večeri sa Muzejom grada Beograda, otvaranje nove diskusione tribine u okviru Odeljenja za rad sa publikom, na kojoj će se govoriti o novijoj knjizi.

U okviru obeležavanja značajnih godišnjica naše Revolucije - 35-godišnjica Drugog zasedanja AVNOJ-a, bitka na Sutjesci i Neretvi, Stručno veće je razmatralo koncepciju i program izložbe "Herojstvo koje večno traje". Prikupljena je gradja, fotosi, dečiji crteži i ostali materijal o bitkama na Neretvi i Sutjesci i izdat Katalog gradje. U okviru ove manifestacije održan je niz književnih večeri na kojima su ratnici, narodni heroji, pisci i umetnici evocirali svoja sećanja na dane revolucije. Izložba je u javnosti, preko radija i televizije, veoma pozitivno ocenjena kao jedinstvena manifestacija ove vrste u Beogradu.

U okviru saradnje sa drugim ustanovama Stručno veće je organizovalo susret i razmenu mišljenja sa stručnjacima Narodne biblioteke na kome su razmatrana pitanja od zajedničkog interesa. U planu je i susret sa predstavnicima Univerzitetske i Biblioteke SAN.

Razmatran je plan saradnje sa Gradskim komitetom SK Beograda, pružena je stručna pomoć komitetu oko formiranja biblioteke, a i mogućnost povezivanja sa Centrom za marksističko obrazovanje.

Planirano je učešće Biblioteke u izložbi dela druga Edvarda Kardelja zajedno sa Narodnom bibliotekom, Marksističkim centrom Srbije i Beograda. U toku je priprema i zajedničke tribine sa Marksističkim centrom povodom knjige Stevana Bezdanova "Udruženi rad i obrazovanje".

U okviru akcije "Mesec knjige" Stručno veće je odlučilo da se uključi u program kulturno-prosvetne zajednice "Zbližavanje nacija i narodnosti".

Na Sajmu knjiga Biblioteka se pojavila sa svojim izdanjima u zajednici sa Narodnom bibliotekom.

Da bi se u skladu sa Zakonom o udruženom radu ubrzao rad oko donošenja normativnih dokumenata, Stručno veće je dalo svoj doprinos, kako donošenju Pravilnika o sistematizaciji radnih mesta, tako i Pravilnika o normiranju poslova i radnih zadataka. Rešavan je i čitav niz drugih stručnih pitanja, kao:

Izveštaji o radu i Programi rada za 1978-1979. godinu. Primena centralizovane katalogizacije u katalozima Biblioteke grada; podzakonski dokumenti; organizacija rada i zadaci Odeljenja za rad sa publikom.

Da bi se obezbedio širi uticaj društvene zajednice i ostvarili ciljevi kulturne politike, formiraće se Savet korisnika kao savetodavni organ koji će imati uticaja na politiku Biblioteke.

Stručno veće će se i dalje zalagati za permanentno stručno usavršavanje kadrova, jer jedino na taj način mogu se realizovati svi postavljeni programski zadaci.

XI K A D R O V I

a) Kvalifikaciona struktura

Na dan 31. decembra 1978. godine Biblioteka je imala ukupno 63 radnika. Od toga su 44 radnika iz osnovne delatnosti, i to:

- 24 bibliotekara (visoka stručna sprema)
- 1 viši knjižničar (viša stručna sprema)
- 17 knjižničara (srednja stručna sprema)
- 2 bibliotečka manipulanta (niža stručna sprema).

Ostalih 19 radnika su radnici iz administracije, finansijsko-materijalnog poslovanja, tehničke i pomoćne službe.

Odnos radnika iz osnovne delatnosti (bibliotečki radnici) prema radnicima iz pratećih i pomoćnih službi je 70:30. (Tab.10.).

b) Fluktuacija kadrova

Opšti osvrt na kadrove pokazuje veliku fluktuaciju radnika tokom cele godine, što nije fenomen samo ove godine, nego je to, pojava u našoj radnoj organizaciji, tokom poslednjih 3-4 godine. Dublja analiza ove pojave nije vršena, ali nije daleko od istine zaključak da je fluktacija kadrova posledica položaja u kome se nalaze radnici zaposleni u Biblioteci (relativno niski dohoci, nerešeni stambeni problemi, nemanje "toplog obroka", neizvesnost "regresa" za godišnji odmor, nemanje letovališta, itd.).

Nabrojaćemo radnike koji su u 1978. godini napustili Biblioteku (neki čak posle 15 i više godina provedenih u ovoj ustanovi). To su:

- Marija Molerović, bibliotekar - šef Odeljenja za rad sa decom,
- Vera Konjović, dipl.pravnik,
- Slobodan Grujić, knjižničar,
- Miodrag Vojvodić, knjižničar,

- Radenko Jevrić, radnik na održavanju zgrade, uređaja i instalacije,
- Zorica Šekularac, daktilograf.

U istom periodu, u udruženi rad u Biblioteku stupili su:

- Jelica Babić, blagajnik,
- Branka Kalušević, bibliotekar,
- Danica Ježek, bibliotekar,
- Cveta Grujičić, bibliotekar
- Ljiljana Pantić, bibliotekar,
- Branislav Banjac, bibliotekar,
- Simeon Babić, upravnik Biblioteke.

Sa 31. decembrom 1978. godine iz Biblioteke su otišle u penziju dve drugarice: Dragica Djordjević, bibliotekar i Dragoslava Nikolić, bibl.manipulant. Početkom 1978. - polovinom februara - u penziju je otišla i Vidosava Kostić, bibl.manipulant - dugogodišnji radnik Biblioteke.

v) B o l o v a n j a

Druga stvar koja, u vezi kadrova, zabrinjava Biblioteku jeste veliki broj bolovanja. Pregledom evidencije o bolovanjima u toku 1978. godine konstatovano je da se, prosečno, svakog dana na bolovanju nalazi 5 radnika. Na ukupno 63 radnika to je zaista mnogo. Razloge, između ostalog, treba tražiti u samim uslovima rada u Biblioteci, kao i u činjenici da su od ukupno zaposlenih u Biblioteci 2/3 žene, koje izostaju sa posla ne samo zbog sebe već i zbog bolesti dece. Zbog takvog stanja Biblioteka je preduzela moguće preventivne mere da se smanji broj bolovanja, poboljšaju postojeći radni, higijenski i drugi uslovi rada.

g) Stručni ispiti

U 1978. godini, i to u majskom ispitnom roku, stručne ispite bibliotečke struke polagala su i položila samo dva radnika Biblioteke, i to:

- Vojislav Ristić, bibliotekar, i
- Staka Janković, bibliotekar.

Za polaganje ispita u novembarskom ispitnom roku nije se prijavio ni jedan radnik Biblioteke.

Prema sadašnjoj situaciji, bez položenog stručnog ispita bibliotečke struke je deset radnika, tj. 1/4 svih bibliotekarskih radnika u Biblioteci.

XII OPŠTENARODNA ODBRANA I DRUŠTVENA SAMOZAŠTITA

I u 1978. godini poslovima i obavezama iz opštenarodne odbrane i društvene samozaštite posvećena je puna pažnja. Posebno se - sa punom odgovornošću - radilo na izradi i ažuriranju Plana odbrane i odgovarajućih priloga (plan za sprovođenje mera pripravnosti, plan sklanjanja, zaštite i obezbeđenja izuzetnog bibliotečkog materijala, plan uzbunjivanja, plan veza, itd.).

U pogledu realizacije poslove i zadatke civilne zaštite, kao značajne komponente opštenarodne odbrane, smatramo za potrebno da ukažemo na povezivanje Biblioteke sa Muzejom grada Beograda (koji se nalazi u istoj zgradi) i Mesnom zajednicom "Obilićev venac". Razgovori se vode na planu objedinjavanja, odnosno usaglašavanja planova i programa, a u prvom redu zaštite ljudi i objekata, organizovanja jedinice civilne zaštite, i obuke radnika.

Nije na odmet napomenuti ovde i to da je cela jedna glava u Statutu Biblioteke (glava XIV) posvećena narodnoj odbrani i društvenoj samozaštiti, gde su date opšte smernice i zadaci Biblioteke i njenih radnika u ovoj oblasti.

Razradu ove materije Biblioteka je vršila i vrši putem posebnih normativnih akata-pravilnika. Tako je do sada donela niz ovih akata, kroz koja se - bilo u potpunosti ili delimično - regulišu pitanja koja se odnose na narodnu odbranu, odnosno društvenu samozaštitu. To su sledeći Pravilnici:

- Pravilnik o narodnoj odbrani;
- Pravilnik o tajnim podacima narodne odbrane i merama zaštite ovih podataka;
- Pravilnik o zaštiti od požara;
- Pravilnik o disciplinskoj i materijalnoj odgovornosti radnika;
- Pravilnik o čuvanju poslovne tajne;

- Pravilnik o posetama, prijemu i evidentiranju kontakata službenih lica Biblioteke grada Beograda sa strancima.

Napominjemo i to da je Biblioteka potpisnik Društvenog dogovora o izdvajanju sredstava za razvoj opštenarodne odbrane i Samoupravnog sporazuma o organizovanju i funkcionisanju društvene samozaštite u Beogradu. Sredstva se redovno izdvajaju i realizuju u skladu sa potrebama i mogućnostima Biblioteke. Pored toga, fond za narodnu odbranu opštine Stari grad dodelio je Biblioteci u 1978. godini odgovarajuća sredstva "za mikrofilmovanje bibliotečkog materijala", kao jedan oblik zaštite ovog vrednog materijala.

XIII FINANSIJSKO-MATERIJALNO POSLOVANJE

Finansijsko-materijalno poslovanje Biblioteke u 1978. godini odvijalo se u skladu sa pozitivnim zakonskim propisima, odredbama glave III (Osnove za uređivanje društveno-ekonomskih odnosa u Biblioteci) Samoupravnog sporazuma o udruživanju rada radnika u Biblioteci grada Beograda, odredbama glave X (Samoupravna planiranja) i glave XI (Sredstva) Statuta Biblioteke, kao i u skladu sa odredbama Pravilnika o osnovima i merilima za raspoređivanje čistog dohotka i raspodelu sredstava za lične dohotke i zajedničku potrošnju.

Dosledna primena navedenih normativnih akata bila je garant zakonitog, pravilnog i uspešnog finansijsko-materijalnog poslovanja. To se može konstatovati uvidom u finansijsko-materijalnu dokumentaciju, u prvom redu u Finansijski plan i periodične obračune, kao i u Završni račun, i elaborat o redovnom godišnjem popisu sredstava i izvora sredstava.

Analiza naših finansija pokazuje da 90% sredstava Biblioteka ostvaruje preko Gradske samoupravne interesne zajednice kulture Beograda, koja finansira njene delatnosti, dok su samo 10% sopstveni prihodi (uglavnom članarina) - tabela br. 13.

I pored mera štednje, koje su oduvek prisutne u ovoj kući, materijalni rashodi su veći nego prethodne godine. Razlog je u prvom redu povećanje cene materijala i usluga, a zatim i proširenje aktivnosti Biblioteke, koje nužno povlače i veće troškove.

Medjutim, sve u svemu, može se biti i zadovoljan finansijskim poslovanjem i postignutim rezultatima, imajući u vidu raspoloživa sredstva i realne mogućnosti da se ostvare planirani poslovi.

Pored otežanih uslova rada i ograničenih finansijskih sredstava, dobar deo sredstava izdvojen je u fondove i za proširenje materijalne osnove rada. Tako je u Rezervni fond

izdvojeno 99.487,65 dinara, u Fond za stambenu izgradnju 87.900,00 dinara, u Fond zajedničke potrošnje - slobodni deo 95.273,81 dinara, a za proširenje materijalne osnove rada - 139.282,70 dinara.

Dohodak po uslovnom radniku u Biblioteci grada Beograda je 524,39 dinara, dok je prosečan dohodak po uslovnom radniku u društvenim delatnostima Beograda 656,30 dinara. Zastajanje u odnosu na prosek je za čitavih 131,91 dinar.

Redovan godišnji popis sredstava i izvora sredstava, obavljen sa stanjem na dan 31. decembra 1978. godine pokazuje da je:

1. Ukupna vrednost osnovnih sredstava iznosiDin. 16.952,744,47
Od toga:
 - nepokretnosti i stvari .. " 5.325.746,49
 - bibliotečki fondovi " 11.626.978,98
2. Ukupna vrednost sitnog inventara 224.643,19
3. Ukupna vrednost potrošnog materijala 63.691,55

Čuvanje i korišćenje imovine Biblioteke i tokom 1978. godine, kao uostalom i ranijih godina, bilo je u punom smislu reći domaćinsko.

Celokupno materijalno-finansijsko poslovanje se prevashodno oslanja na sredstva Samoupravne zajednice kulture. Analiza postojećih uslova finansiranja i interne raspodele, ukazuje na potrebu doslednije primene Zakona o udruženom radu, mogućnosti sticanja i raspodele sredstava na dohodovnim osnovama i ostvarenim rezultatima rada (prevazilaženje "bod sistema", sticanje i raspodela dohotka prema programu, kolektivnom i ličnom doprinosu). U skladu sa razvojnim programom, mestom i ulogom Biblioteke grada u regionalnom sistemu, njene matične i naučno-popularne funkcije, treba sa SIZ-om ustanoviti takve vrednosne elemente finansiranja kojim bi se postepeno prevazilazio "ugovorni odnos" i otvorio širi prostor za "dohodovanje". Inicijative o zajedničkom programu i udruživanju rada i sredstava Biblioteke grada i izdavačkih preduzeća, ukazuju na konkretne mogućnosti i potrebe da se takav odnos uspostavi na celokupnom planu biblištekog rada.

XIV TEHNIČKA SLUŽBA

Programom delatnosti Biblioteke Grada Beograda za 1978. godinu predviđeno je da Biblioteka grada Beograda, odnosno njena Knjigovezačka radionica, uz pomoć specijalnih saradnika, u toku godine uveže (ukoriči) 4.000 kom. publikacija.

Radionica je, uz pomoć spoljnih saradnika (Milivoja Dražića, iz Nove Pazove i Tome Grgića, iz Beograda) pružila Biblioteci sledeće knjigovezačke usluge, i to:

1. Ukoričeno je knjiga	2.316 kom.
2. Ukoričeno je novina	173 kompl.
3. Ukoričeno je časopisa	122 kom
4. Ukoričeno je "Biltena novonabavljenih knjiga"	142 "
5. Ukoričeno je "Biltena odabranih knjiga za decu"	180 "
6. Ukoričeno je "Bibliografije prinovljenih domaćih i stranih publikacija"	419 "
7. Ukoričeno je godišnjih izveštaja o radu BGB i godišnjih izveštaja o radu mreže narodnih bibloteka Beograda	207 "
8. Ukoričeno je normativnih akata i materijala za sednice organa samoupravljanja	2.056 "
9. Kaširano je fotokopija i crteža (za Odeljenje periodike i Dečije odeljenje)	166 "
10. Za Odeljenje periodike izradjeno je fascikli, za privremeni smeštaj novina i časopisa ..	60 "
11. Za Odeljenje matične službe i Odeljenje periodike izradjeno je kataloških kartonskih kutija .	15 "

Prema izloženom ukoričeno je ukupno 5.635 kom. raznih publikacija i pruženo još 241 usluga (kaširanje fotokopija i crteža, izrada fascikli i kutija), što znači da je, uzimajući u obzir samo osnovni posao, tj. onaj koji je planiran (uvez publikacija), godišnji plan rada Knjigovezačke radionice Biblioteke grada Beograda izvršen sa 140,87%.

U okviru rada Tehničke službe spada i mikrofilmovanje i fotokopiranje tekstova (knjiga i drugog bibliotečkog materijala), za potrebe Zavičajnog odeljenja Biblioteke.

U Programu delatnosti za 1978. godinu stoji: "mikrofilmovati i fotokopirati 1.000 strana teksta".

Zaključeno sa 31. decembrom, mikrofilmovano je 1.450, a fotokopirano 682 stranice, čime je godišnji plan izvršen sa 213,2%.

IZVRŠENJE PROGRAMA DELATNOSTI ZA 1978. GODINU,

Prema aneksu ugovora zaključenim sa SIZ-om kulture
Beograda

Red. broj	P l a n i r a n o	i z v r š e n o
1.	Nabaviti 17.000 bibl. jedinica odnosno 5.000 naslova. Inventarisati sve nabavljene publikacije. Obraditi i klasifikovati planirani broj naslova.	Nabavljeno 17.313 bibl. jedinica, odnosno 5.039 naslova. Sve publikacije inventarisane; svi naslovi obradjeni i klasifikovani.
2.	Izraditi 2.000 kataloških listića za predmetni katalog članaka iz časopisa Izraditi 5.000 kataloških listića za Analitički katalog članaka iz časopisa. Izraditi 1.500 kataloških listića za Katalog reprodukcija iz fonda knjiga likovnih umetnosti. Izraditi 500 bibliografskih jedinica za nastavak publikacije "Gradja za bibliografiju jugoslovenske i strane knjige o Beogradu!" Izraditi 1.000 kataloških listića za predmetni katalog knjižnog fonda za decu i 1.000 kat. listića za Predmetni katalog članaka iz časopisa i listova za decu. Prekucati 50.000 kataloških listića za potrebe kataloga.	Uradjeno 1.680 kataloških listića. Uradjeno 4.200 kataloških listića. Uradjeno 1.287 kataloških listića. Obradjeno 1.100 bibliografskih jedinica za pomenutu publikaciju. Uradjeno ukupno 1.116 kat. listića Otkucano 53.670 kataloških listića.
3.	Upisati 15.500 članova, i to: - 11.500 odraslih čitalaca i - 4.000 dece	U članstvo Biblioteke upisano ukupno 19.082. od čega: 14.651 odraslih čitalaca i 4.431 dece.
4.	Izdati na korišćenje 750.000 knjiga i drugih publikacija, i to: - odraslima 450.000 iz Opšteg fonda; - 75.000 periodičnih publikacija, priručnika i knjiga iz oblasti likovnih umetnosti; - deci izdati 255.000 publikacija.	Izdato na korišćenje ukupno 830.194 knjiga i drugog bibliotečkog materijala, i to: - iz Opšteg fonda 458.836 - iz Odeljenja periodike 107.830 - Dečjeg odeljenja 263.528

ed. broj	p l a n i r a n o	i z v r š e n o
5.	Izdati 12 brojeva "Biltena nabavljenih knjiga i prikaza novih knjiga u časopisima i novinama". Izdati 2 broja "Biltena odabranih knjiga za decu"	Izdato ukupno 11 brojeva, i to: - br. 11-12/77./dvobroj/ i br.1-3,4-6 i 7-9/78. /tri trobroja/. Izdat jedan broj /br.13/, dok je drugi broj /br.14/ pripremljen za štampu.
6.	Mikrofilmovanje inventarnih knjiga Fotokopirati potreban broj stranica knjiga o Beogradu, za potrebe Zavičajnog odeljenja. /Napomena:mikrofilmovati i fotokopirati ukupno 1.000 strana teksta/.	Mikrofilmovano je 1.450 stranica inventarnih knjiga Biblioteke /iz svih fondova/. Fotokopirano 682 stranice stranih knjiga o Beogradu Ukupno mikrofilmovano i fotokopirano 2.132 stranice teksta.
7.	Organizovati 25 susreta u Manakovoju kući.	Održano 24 susreta
8.	Prirediti 90 manjih izložbi knjiga i drugog bibliotečkog materijala	Priredjeno 66 manjih izložbi i 9 velikih
9.	U oblasti dopunskog rada sa decom organizovati: - 10 susreta sa književnicima, umetnicima i narodnim herojima - gostovanje 5 djačkih literarnih družina - 5 susreta sa šahovskim majstorima - Završna svečanost, povodom završetka osmogodišnjeg školovanja članova Odeljenja za rad sa decom.	Održano 16 susreta. Gostovalo 6 djačkih literarnih družina Održan 1 šahovski susret Održana Završna svečanost
10.	U okviru saradnje sa radnim organizacijama, pokretnim knjižnim fondom obuhvatiti 30 organizacija /osnovne i srednješkole, radne i druge organizacije/.	Uspostavljena saradnja sa 45 organizacijama /30 škola i 15 drugih radnih organizacija/
11.	Ukoričiti 4.000 publikacija.	Ukoričeno je ukupno 5.635 publikacija
12.	Delatnost Matičnog odeljenja prema usvojenom programu	Delatnost je obavljena prema programu rada ovog Odeljenja.

ODNOS BROJA KNJIGA I ULOŽENIH SREDSTAVA

PREMA BROJU STANOVNIKA

Tabela 1

Broj stanov. hiljadama	Broj knjiga u fondeu po stan.	Broj pročit. knj.po stan.	Uložena sred. u bibl. po stan.
1977. 1978.	1977. 1978.	1977. 1978.	1977. 1978.
1.397	0,24 0,25	0,60 0,56	5,29 6,65

Tabela 2

STRUKTURA KNJIŽNOG FONDA na dan 31.XII 1978.

Knjižna grupa	5.595
Filozofija	9.340
Religija	1.245
Društveno-političke nauke	45.347
Prirodne nauke	11.967
Primijenjene nauke	14.107
Umjetnost	20.046
Književnost: domaća	60.461
strana	56.017
Istorija-geografija	110.705
UKUPNO:	352.897
=====	

Tabela 3

STRUKTURA KNJIGA NABAVLJENIH U TOKU 1978.

Knjižna grupa	117
Filozofija	824
Religija	23
Društveno-političke nauke	2.586
Prirodne nauke	338
Primijenjene nauke	810
Umjetnost	1.566
Književnost: domaća	4.649
strana	204
Istorija-geografija	695
Književnost	4.014
UKUPNO:	15.826
=====	
Novi bibliotečki materijal /gram. pč, fotokopije, planovi i dr./	1.487
UKUPNO:	17.313
=====	

Tabela 3a

NABAVKA KNJIGA I BROJ UPISANIH ČITALACA OD 1974. DO 1978.

Red. broj	God.	Planirano	Realizovano	Broj naslova	Planirani broj čla- nova	Broj upisa- nih članova
1.	1974.	18.000	19.045	8.285	13.500	17.753
2.	1975.	18.000	18.019	6.100	14.000	16.029
3.	1976.	16.000	18.277	5.690	14.500	17.860
4.	1977.	17.000	18.093	3.928	15.000	18.860
5.	1978.	17.000	17.160	5.004	15.500 .	19.182 .
UKUPNO :		86.000	90.594	29.007	72.000	89.684
=====						

Tabela 4

BROJ RASHODOVANIH KNJIGA

Uključno sa 1977. godinom rashodovano knjiga 11.520

BROJ PROČITANIH KNJIGA PO OBLASTIMA

tabela 5

Red. br.	Područje	Opšta grupa	Filozofija	Religija	Društ. polit. nauke	Prirod. nauke	Primenj. nauke	Umetnost	Književnost dom. strana	Geogr. istor. biograf.	Dečja knjiž.	U k u p n o 1977. 1978.		Časopisi i novine	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
1.	Odeljenje za rad sa publik.												44.035	458.836	
2.	Odeljenje priručnika	8.716	185	14	6.972	4.562	8.254	12.928	934	-	265	-	-	42.830	65.000
3.	Odeljenje za rad sa decom	2.000			4.029	11.000	16.000	5.000	78.045	39.029	1.000	117.074	-	263.528	47.668
U K U P N O:		10.716	185	14	11.001	15.562	24.254	17.928	78.979	39.029	1.265	117.074		765.194	112.668

Tabela 6

ČLANOVI BIBLIOTEKE U NARODNIM BIBLIOTEKAMA

Broj stanov. 14 god.	Deca do 14 god.	Učenici i studen.	Zaposleni u neposr. proizvod.	Radnici iz ost. delat.	Poljopr. proizv.	Ostali	Ukupno
1	2	3	4	5	6	7	8
1.397.000	4.431	9.587	374	2.837	-	2.397	19.082

Tabela 7

BROJ PROČITANIH KNJIGA U ŠKOLAMA

Za područje Beograda i šire okoline 81.567

Tabela 9

ČLANOVI BIBLIOTEKE U RADNIM ORGANIZACIJAMA

Red. br.	Područje	Del.rad. organiz.	Br.radn. u radnoj organiz.	Br. učlanj. rad. iz ne-pos.proiz.	Broj ostalih radnika	Ukupno
1	2	3	4	5	6	7
	Služba društvenog knjigovodst.		1.819	-	1.819	1.819

Tabela 10

KADROVI U BIBLIOTECI GRADA BEOGRADA

Visoka		Viša		Srednja		Osnovna		Ukupno	
1977.	1978.	1977.	1978.	1977.	1978.	1977.	1978.	1977.	1978.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
21	24	1	1	17	17	-	2	39	44

Tabela 11

ČLANOVI BIBLIOTEKE U ŠKOLAMA

Red. br.	Područje	Br. učen. u školi	Br. član. bibliot.	Prosvet. radnici	Ostali	Ukupno
1	2	3	4	5	6	7
	Biblioteka grada Beograda		1.791			1.791

Tabela 12

PROSTORIJE BIBLIOTEKE GRADA BEOGRADA

Br. ogran.	Br. prost.	Ukupna kvadrat.	Čitaonica br.	Čitaonica m ²	sedišta	Dečje broj	Odeljenje m ²	Odeljenje broj čit.
2	39	1.223	1	190	100	2	200	—

TABELA 13

PREGLED PRIHODA I RASHODA

Red. broj	Područje	P r i h o d i		Ostali prihodi	Ukupno	R a s h o d i		Ostali	U k u p n o
		dot. društveno polit. zajednice	sopstveni prihodi			lični	za knjige		
1.	Biblioteka grada Beo- grade	8.313,850,20	894,314,80	81.215,55	9.289.380,55	6.166.478,75	1.697.600,80	1.425.301,00	